

Η Μ Ε Ρ Ι Δ Α

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΛΙΓΝΙΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ

ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

Γιώργος Αμανατίδης
Γενικός Διευθυντής
Αναπτυξιακής Δυτικής Μακεδονίας Α.Ε. - ANKO

ΠΛΑΙΣΙΟ, ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ

Τι είναι το Επιχειρησιακό Σχέδιο Ανάπτυξης για τη Μεταλιγνιτική Περίοδο

Το Επιχειρησιακό Σχέδιο Ανάπτυξης για τη Μεταλιγνιτική Περίοδο αποτελεί το μεθοδολογικό εργαλείο για την ποιοτική και ποσοτική αποτύπωση των αναγκών της περιοχής ενδιαφέροντος και τον τρόπο αντιμετώπισής τους για μια βιώσιμη προοπτική στο πλαίσιο των υπαρχόντων ή μελλοντικών χρηματοδοτικών μέσων.

Ως προς τη φιλοσοφία του, αποτελεί υπερσύνολο των αναπτυξιακών προγραμμάτων που αφορούν στον Ενεργειακό Αξονα.

Είναι **πολυτομεακό** και **πολυταμειακό** Σχέδιο Ανάπτυξης και προβλέπει την αξιοποίηση, προς συγκεκριμένες κατευθύνσεις, χρηματοδοτικών πόρων άλλων προγραμμάτων που έχουν ως πεδίο εφαρμογής την περιοχή.

Πρωταρχικό ζητούμενο είναι οι άμεσες, έμμεσες και επαγόμενες απώλειες στο παραγόμενο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν και την Απασχόληση, εξαιτίας της μείωσης των εξορυκτικών και ηλεκτροπαραγωγικών δραστηριοτήτων, να μπορέσουν να αντισταθμιστούν μέσω υλοποίησης των παρεμβάσεων του Επιχειρησιακού Σχεδίου, με παράλληλη αντιμετώπιση των επιπτώσεων στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον.

Στρατηγική

Η στρατηγική είναι επιστημονικά τεκμηριωμένη και αποτελεί τη συνισταμένη άποψη για την ανάπτυξη της περιοχής, όλων των Φορέων που απαρτίζουν την Εταιρική Ολομέλεια.

με κατευθύνσεις:

- την προστασία του περιβάλλοντος και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής
- την ενίσχυση και τη διαφοροποίηση της επιχειρηματικότητας και της απασχόλησης
- την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού

και πρόβλεψη για:

- Συγκεκριμένο σύστημα παρακολούθησης της υλοποίησής του
- Πηγές χρηματοδότησης των προβλεπόμενων παρεμβάσεων.

Αντικείμενο - Μεθοδολογία

Για την ομαλή μετάβαση της περιοχής σε μία νέα κατάσταση, βιώσιμη και ισορροπημένη, απαιτείται η συνδιαμόρφωση και εφαρμογή ενός Επιχειρησιακού Προγράμματος με Αξονες, Μέτρα, χρονοδιαγράμματα και φάσεις υλοποίησης.

Το Πρόγραμμα αυτό σχεδιάζεται, για τις Π.Ε. Κοζάνης και Φλώρινας, με την προσέγγιση **«από τη βάση προς τα επάνω»**, με έμφαση στον ενεργειακό άξονα Κοζάνη – Πτολεμαΐδα – Αμύνταιο – Φλώρινα και αποτελεί ένα **«Σχέδιο δράσης – οδικό χάρτη»** για τη μετάβαση στη μεταλιγνιτική περίοδο.

Είναι αυτονόητο ότι, αξιοποιείται η εμπειρία της περιοχής και οι στρατηγικές αντίστοιχων περιοχών στην Ευρώπη, υπό το πρίσμα της παγκοσμιοποίησης, της τοπικής γνώσης και του τοπικού δυναμικού, των τάσεων, των εξελίξεων και των νέων πολιτικών στον τομέα της ανάπτυξης και ειδικότερα της ενέργειας.

Ο «οδικός χάρτης» θα έχει χρονική αλληλουχία με δυνατότητα υλοποίησης σε διακριτές φάσεις (χρονοδιάγραμμα και φάσεις υλοποίησης), διάρκειας μέχρι ορισμένα έτη κάθε μιας από αυτές.

Αντικείμενο - Μεθοδολογία

Κάθε φάση αποτελεί προϋπόθεση για την επιτυχία της επόμενης πιο εξειδικευμένης κατάστασης π.χ. η μετεξέλιξη – προσαρμογή της γνώσης και του ανθρώπινου δυναμικού θα πρέπει να προηγείται άλλων φάσεων, τις οποίες και θα στηρίζει.

Ο σχεδιασμός, ο προγραμματισμός και η υλοποίηση της παραπάνω στρατηγικής προϋποθέτει επιπρόσθετα τη συστράτευση της επιστημονικής κοινότητας και της κοινωνίας των πολιτών στην περιοχή.

Θα πρέπει δε να στηρίζεται στη διαμόρφωση **κοινού μετώπου και συναντίληψης** που στη συνέχεια θα μετεξελιχθεί σε Πρόγραμμα.

Θα πρέπει επίσης να διαμορφωθεί το αναγκαίο θεσμικό πλαίσιο και να ενισχυθεί η συνεργασία με τη ΔΕΗ, στη λογική της κοινής προοπτικής, κάτι που αποτυπώνεται στο **«Σύμφωνο συνεργασίας – συνύπαρξης της ΔΕΗ με την τοπική κοινωνία»** με πιο συστηματικό τρόπο και θεσμοθετημένα.

Πώς εντάσσεται το Σχέδιο για τη μεταλιγνιτική περίοδο στον αναπτυξιακό σχεδιασμό;

Με το συντονισμό και τη συμπληρωματικότητα με τα παρακάτω:

- *Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Μακεδονίας – Θράκης 2007-2013, το οποίο ουσιαστικά ολοκληρώθηκε.*
- *Το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Μακεδονίας 2014-2020, που βρίσκεται στη φάση έγκρισης από την Ε.Ε.*
- *Το νέο Χωροταξικό Σχέδιο της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, που βρίσκεται σε φάση εκπόνησης.*
- *Τον Εθνικό Ενεργειακό Σχεδιασμό καθώς και τον Ευρωπαϊκό Οδικό Χάρτη για την Ενέργεια, λόγω της ιδιαίτερης βαρύτητας του Ενεργειακού Τομέα για την περιοχή.*

Μεταφορά εμπειριών και πετυχημένων πρακτικών – Η Ευρωπαϊκή εμπειρία

Για το σχεδιασμό και την εφαρμογή του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ανάπτυξης για τη μεταλιγνιτική περίοδο στη Δυτική Μακεδονία, αξιοποιείται η **Ευρωπαϊκή Εμπειρία αναφορικά με τις σχέσεις μεταξύ των οργανισμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με τις τοπικές κοινωνίες.**

Παλαιότερη σχετική μελέτη της ANKO κατέληξε σε ενδιαφέροντα συμπεράσματα τα οποία μπορούν να αξιοποιηθούν και αφορούν σε:

- **Αναπτυξιακές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές δράσεις των εταιρειών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας.**
- **Εκπαιδευτικές και πολιτιστικές χορηγίες και φιλανθρωπικές ενισχύσεις.**
- **Περιβαλλοντικά μέτρα προστασίας στους σταθμούς εξόρυξης και παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας αλλά και στην ευρύτερη περιοχή δραστηριοποίησης των εταιρειών.**
- **Επενδύσεις σε περιβαλλοντικά, ενεργειακά και λοιπά έργα προς όφελος των τοπικών κοινωνιών.**
- **Ανταποδοτική δράση με οικονομική διάσταση.**

Οι καλές πρακτικές που εξετάστηκαν προήλθαν από τη Γερμανία, την Ισπανία, τη Μ.Βρετανία, την Φινλανδία, την Πολωνία, την Τσεχία και την Αυστρία, ενώ αναλύθηκαν διεξοδικότερα οι παρακάτω δύο περιπτώσεις από τη Γερμανία, αναφορικά με την αναδιάρθρωση των τοπικών οικονομιών και την αποκατάσταση ορυχείων:

- **Η διαρθρωτική αναπροσαρμογή της οικονομίας του Ruhr**
- **Η εξόρυξη λιγνίτη και η αποκατάσταση γης στην περιοχή της Lusatia**

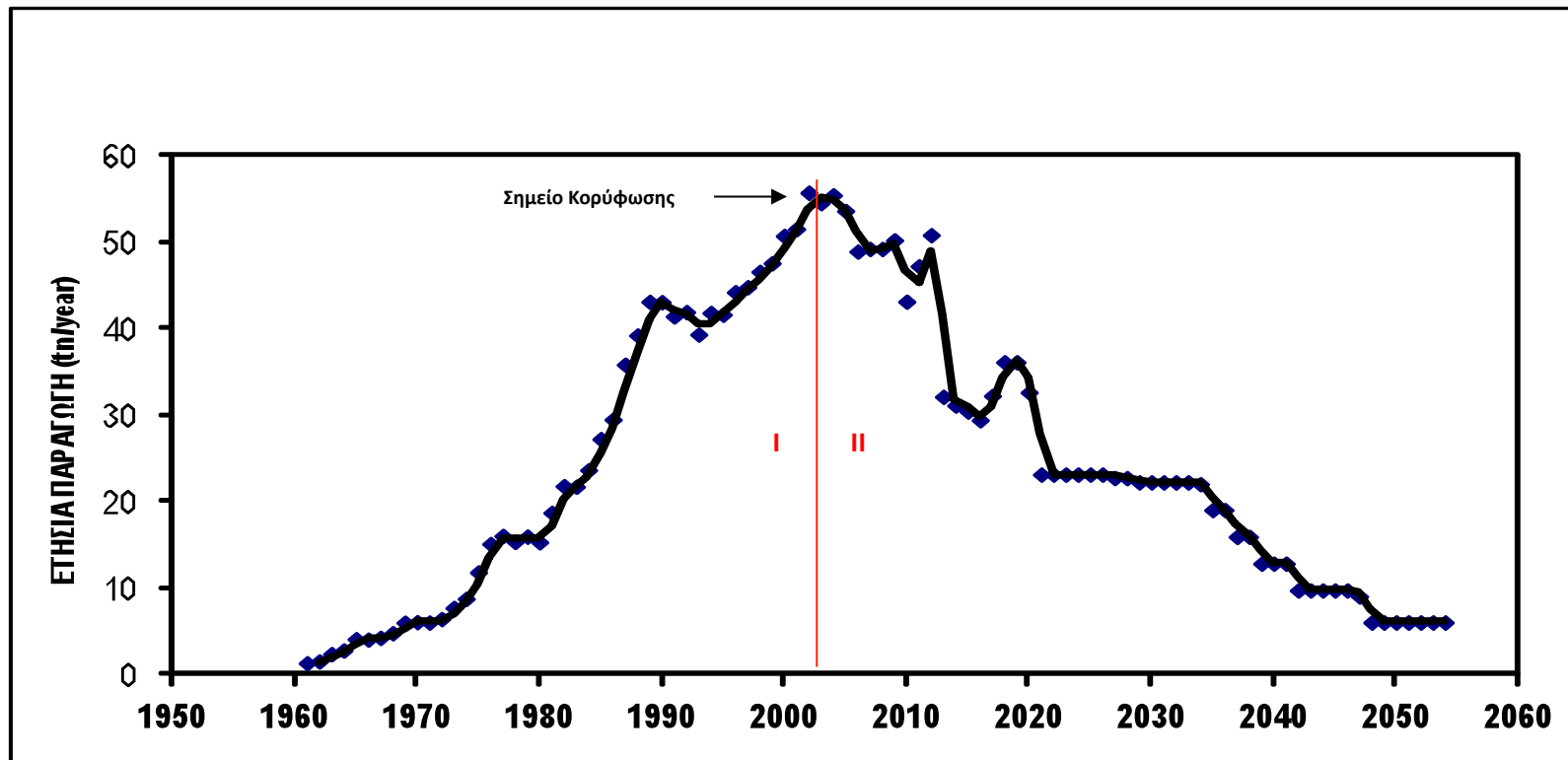
Πώς οριοθετείται η μεταλιγνιτική περίοδος;

Σύμφωνα με μελέτη του ΤΕΕ-Τμήμα Δ. Μακεδονίας, η έναρξη της μεταλιγνιτικής εποχής δεν εξαρτάται μονοσήμαντα από το μέγεθος των λιγνιτικών αποθεμάτων αλλά, διαμορφώνεται από τις εθνικές προτεραιότητες στον τομέα της ενέργειας, την ελκυστικότητα για νέες λιγνιτικές μονάδες ηλεκτροπαραγωγής και τις νομικά δεσμευτικές περιβαλλοντικές υποχρεώσεις της Χώρας μας.

Φάσεις συμβίωσης της λιγνιτικής βιομηχανίας με την τοπική κοινωνία

ΦΑΣΕΙΣ	Χαρακτηριστικά	Ενδεικτικός χρονικός προσδιορισμός για τη Δυτική Μακεδονία
Φάση 1	<i>Αρχή της μονοδιάστατης ανάπτυξης</i>	<i>1960-1990</i>
Φάση 2	<i>Αλλοίωση των χαρακτηριστικών τοπικού συγκριτικού πλεονεκτήματος</i>	<i>1990-2002</i>
Φάση 3	<i>Συνθήκες Αναπτυξιακής Παθογένειας</i>	<i>2002-20XX</i>

Εστω και κατά συνθήκη, η έναρξη της μεταλιγνιτικής εποχής οριοθετείται στο 2002 και ολοκληρώνεται το 2021. Θεωρώντας βέβαια ως μεταλιγνιτική εποχή το χρονικό διάστημα μέσα στο οποίο η εκμετάλλευση του λιγνίτη, **διατηρεί την απαραίτητη δυναμική ώστε να στηρίξει βιώσιμα την είσοδο της Δυτικής Μακεδονίας σε καθεστώς χαμηλής λιγνιτικής εξάρτησης.**

Σχέδιο απόσυρσης των λιγνιτικών μονάδων στην περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας

Μονάδα	Καθαρή Δυναμικότητα [MW]	Ημερομηνία Εναρξης	Παλιά Ημερομηνία Απόσυρσης	Ημερομηνία Απόσυρσης σύμφωνα με το στόχο 20-20-20	Νέα Ημερομηνία Απόσυρσης (χωρίς επένδυση)	Σχόλια
Αγιος Δημήτριος 1	274,0*	1984	2028	2020	2020	Περιορίζονται στις 32000 ώρες λειτουργίας 2016-23 λόγω των περιορισμών των λιγνιτικών μονάδων (IPPC) (Καμινάδα 1: μονάδες:1 & 2, Καμινάδα 2: μονάδες:3 & 4)
Αγιος Δημήτριος 2	274,0*	1984	2029	2020	2020	
Αγιος Δημήτριος 3	283,0*	1985	2030	2020	2020	
Αγιος Δημήτριος 4	283,0*	1986	2031	2020	2020	
Αγιος Δημήτριος 5	342,0	1997	2045	Μετά το 2040	2040	
Αμύνταιο 1	273,0*	1987	2031	2020	2020	Περιορίζονται στις 17500 ώρες λειτουργίας 2016-23 (μονή καμινάδα)
Αμύνταιο 2	273,0*	1987	2032	2020	2020	
Μελίτη	289,0	2003	2048	Μετά το 2040	Μετά το 2040	
Καρδιά 1	275,0*	1975	2019	2019	2019	Περιορίζονται στις 17500 ώρες λειτουργίας 2016-23 (τέσσερις ξεχωριστές καμινάδες)
Καρδιά 2	275,0*	1975	2020	2020	2020	
Καρδιά 3	280,0*	1980	2025	2020	2020	
Καρδιά 4	280,0*	1981	2026	2020	2020	
Πτολεμαΐδα 1	64,0	1959	2013	2010	2010	
Πτολεμαΐδα 2	116,0	1962	2013	2012	2012	
Πτολεμαΐδα 3	116,0	1965	2013	2014	2014	
Πτολεμαΐδα 4	274,0	1973	2017	2015	2015	
Λιπτόλ 1	30,0	1959	2013	2012	2012	
Λιπτόλ 2	8,0	1965	2013	2012	2012	

Στο Επιχειρησιακό Σχέδιο

παρουσιάζονται οι Περιφερειακές Ενότητες Κοζάνης και Φλώρινας, στα διοικητικά όρια των οποίων πραγματοποιείται η εξόρυξη του λιγνίτη, σε άμεση οργανική και λειτουργική σύνδεση και αλληλεξάρτηση με το σύνολο της Περιφέρειας.

Στο ίδιο μήκος κύματος πραγματοποιείται η ανάλυση των ανωτέρω στοιχείων και για τις «μη λιγνιτικές» Περιφερειακές Ενότητες της Δυτικής Μακεδονίας (Γρεβενών και Καστοριάς), δεδομένου ότι επηρεάζονται άμεσα ή έμμεσα από την εξορυκτική δραστηριότητα, καθώς και για τις **Π.Ε. Δράμας** (είχε λιγνίτη και δεν τον αξιοποίησε) και **Π.Ε. Τρικάλων** (είχε παραπλήσια χαρακτηριστικά με τις λιγνιτικές Π.Ε, πριν ξεκινήσει η εξόρυξη του λιγνίτη).

Διάρθρωση του Α.Ε.Π.

Περιφερειακή Ενότητα	Πληθυσμιακή μεταβολή 2001 - 2011	Κατά κεφαλή ΑΕΠ – 2009 (€)	Κατάταξη σε επίπεδο χώρας	Διάρθρωση ΑΕΠ		
				Πρωτογενής τομέας	Δευτερογενής τομέας	Τριτογενής τομέας
Κοζάνης	- 2,43%	21.752	5	4,0%	47,7%	48,3%
Φλώρινας	- 4,98%	20.478	7	14,3%	30,5%	55,2%
Καστοριάς	- 6,29%	12.178	46	10,9%	13,5%	75,6%
Γρεβενών	- 2,49%	12.480	45	10,0%	18,0%	72,0%
Δράμας	- 3,81%	11.732	47	10,3%	19,0%	70,7%
Τρικάλων	- 1,21%	12.994	42	8,5%	20,1%	71,4%

Ποσοτικοποίηση των διαχρονικών επιπτώσεων της εξόρυξης και της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας στο εισόδημα και την απασχόληση της περιοχής (1)

Σε μελέτη του ΤΕΕ-Τμήμα Δ. Μακεδονίας αναφορικά με το κόστος μετάβασης της Δυτικής Μακεδονίας σε καθεστώς χαμηλής λιγνιτικής παραγωγής προέκυψαν τα ακόλουθα συμπεράσματα:

- Για κάθε 1 θέση μόνιμου προσωπικού στα ορυχεία και στους σταθμούς παραγωγής, δημιουργούνται και συντηρούνται 3,28 θέσεις στην τοπική αγορά εργασίας.
- Για κάθε 1 ευρώ που δαπανά η ΔΕΗ σε μισθούς και εργολαβίες, προκύπτουν επαγωγικά, περισσότερα από 3 ευρώ στον κύκλο της τοπικής οικονομίας.
- Επί συνόλου 6.882 μόνιμων και εκτάκτων υπαλλήλων της ΔΕΗ στην περιοχή μας, συντηρούνται συνολικά 22.573 θέσεις εργασίας σε επίπεδο Δυτικής Μακεδονίας.
- Τα 387 εκ. ευρώ που αποτελούν το καθαρό ετήσιο διαθέσιμο εισόδημα των εργαζομένων στη ΔΕΗ αλλά και των κάθε είδους εργολαβιών και υπηρεσιών προς τα ορυχεία και τους σταθμούς παραγωγής, δημιουργούν πλούτο 1.198 εκ. ευρώ για το σύνολο της τοπικής οικονομίας. Πρακτικά, περισσότερο από το 25% του περιφερειακού ΑΕΠ προκύπτει μονοσήμαντα από τις παραγωγικές δραστηριότητες της βιομηχανίας λιγνίτη.

Ποσοτικοποίηση των διαχρονικών επιπτώσεων της εξόρυξης και της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας στο εισόδημα και την απασχόληση της περιοχής (2)

- Για κάθε τόνο λιγνίτη που εξορύσσεται στη Δυτική Μακεδονία, η τοπική οικονομία κερδίζει συσσωρευτικά 23,81 ευρώ, ενώ για κάθε χίλιους τόνους λιγνίτη συντηρούνται 0,45 θέσεις εργασίας.
- Η απόσυρση 300 MW λιγνιτικής ισχύος της περιοχή μας, θα στερήσει από την τοπική οικονομία 83 εκ ευρώ ετησίως και θα προκαλέσει απώλεια 1559 θέσεων εργασίας και μάλιστα, κυρίως εκτός ΔΕΗ . Αν αποσυρθούν 2400 MW, χωρίς ισοδύναμα μέτρα στήριξης της τοπικής οικονομίας, τα μεγέθη είναι δυνατόν να αποδειχθούν εφιαλτικά και μη αναστρέψιμα για την περιοχή μας.
- Η συσσωρευτική αξία του λιγνίτη που εξορύχτηκε από το 1960 μέχρι το 2011, πρόσφερε στη Δυτική Μακεδονία συνολικό πλούτο της τάξης των 35 δισ. ευρώ. Η αξιοποίηση των λιγνιτικών αποθεμάτων που απομένουν, θα προσφέρουν συνολικά και μέχρι το 2054 οπότε και σχεδιάζεται η απόσυρση και της τελευταίας λιγνιτικής μονάδας της περιοχής μας, 20 δισ. ευρώ.
- Σε επίπεδο εθνικής οικονομίας, το σύνολο των λιγνιτών που εξορύχτηκαν από το 1960 μέχρι το 2009 στην περιοχή μας, μετατράπηκε σε ηλεκτρική ενέργεια ίση με 562.000 GWh, απέτρεψε την εισαγωγή 154.000.000 τόνων ισοδύναμου πετρελαίου και πρόσφερε στην εθνική οικονομία εξοικονόμηση συναλλάγματος 49,7 δις δολαρίων.

Ποσοτικοποίηση των διαχρονικών επιπτώσεων της εξόρυξης και της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας στο εισόδημα και την απασχόληση της περιοχής (2)

Οριακό και ιδιαίτερα κρίσιμο σημείο καμπής για την περιοχή μας εκτιμάται ότι θα αποτελέσει το 2021, οπότε και θα έχει απολεσθεί σημαντικό μέρος των θέσεων εργασίας και των εισοδημάτων που προέρχονται από τη λιγνιτική δραστηριότητα.

Με άλλα λόγια, οι όποιες δράσεις ή πολιτικές σχεδιάζονται για να στηρίξουν τη Μεταλιγνιτική εποχή, πρέπει να βρίσκονται σε πλήρη εξέλιξη και εφαρμογή στα επόμενα 7 χρόνια. Αυτό σημαίνει πρακτικά ότι πρέπει να ξεκινήσουν ΣΗΜΕΡΑ.

Όλα τα παραπάνω τεκμηριώνουν με μαθηματικό τρόπο την ισχυρή επίδραση της λιγνιτικής βιομηχανίας τόσο στην οικονομία όσο και στην αγορά εργασίας της Δυτικής Μακεδονίας.

Μπορούμε να μιλάμε ξεκάθαρα για συνθήκες μονοκαλλιέργειας οι οποίες, χωρίς τη λήψη άμεσων μέτρων, θα εξελιχθούν σε μη αναστρέψιμη αναπτυξιακή παθογένεια για την ευρύτερη περιοχή.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Κεντρικός Στόχος του Επιχειρησιακού Σχεδίου είναι:

“Η ομαλή μετάβαση της περιοχής του ενεργειακού άξονα «Κοζάνη – Πτολεμαΐδα – Αμύνταιο – Φλώρινα» στη μεταλιγνιτική περίοδο με όρους βιώσιμης ανάπτυξης (με διαφοροποίηση της παραγωγικής βάσης και της απασχόλησης) και η διατήρησή της ως ενεργειακού κέντρου της χώρας με γνώση και επενδύσεις.”

Προτεινόμενος τίτλος προγράμματος

Πρωτοβουλία για το μέλλον του ενεργειακού άξονα
Δυτικής Μακεδονίας

ή

Διαρθρωτική προσαρμογή του ενεργειακού άξονα
Δυτικής Μακεδονίας

ή

Αναπτυξιακή μετάβαση του ενεργειακού άξονα
Δυτικής Μακεδονίας

Συστατικά στοιχεία του προγράμματος μεταλιγνιτικής περιόδου

Συστατικά στοιχεία του Προγράμματος αποτελούν:

- α) η εκτίμηση των επιπτώσεων που θα έχει στην απασχόληση, η μετάβαση στη μεταλιγνιτική περίοδο,
- β) η διαμόρφωση εναλλακτικών λύσεων, για την αντιμετώπιση των σχετικών προβλημάτων ή/και των προοπτικών και
- γ) η κατάρτιση ενός Σχεδίου Δράσης για την εφαρμογή των λύσεων και την αξιοποίηση των νέων ευκαιριών.

Αξονες Παρέμβασης – Μέτρα – Δράσεις (1)

Αξονας 1

Ενίσχυση και διαφοροποίηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας και εμπλουτισμός της παραγωγικής βάσης της περιοχής με καινοτόμες και ανταγωνιστικές δραστηριότητες.

1.1. Σε σχέση με τις δραστηριότητες της ΔΕΗ Α.Ε. και τον μελλοντικό στόχο για την περιοχή, ως ενεργειακό κέντρο της χώρας

Ο ενεργειακός τομέας θα πρέπει να παραμείνει βασικός πυλώνας για τη στήριξη της τοπικής οικονομίας στην περιοχή, αναδεικνύοντας τον άξονα Κοζάνης – Πτολ/δα – Αμύνταιο – Φλώρινα, ως ενεργειακό κέντρο της χώρας.

Το παραπάνω θα ενισχυθεί με την έλευση του φυσικού αερίου στην περιοχή και την ένταξη των ΑΠΕ στο καύσιμο μίγμα.

1.2. Σε σχέση με την παροχή εξυπηρετήσεων από τη ΔΕΗ Α.Ε., για τη διαφοροποίηση προς νέους τομείς και ειδικεύσεις.

1.3. Σε σχέση με την ανάπτυξη εξωστρεφών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων που βασίζονται στη γνώση, στην έρευνα, στην καινοτομία, στη σύγχρονη τεχνολογία και στην αξιοποίηση των φυσικών διαθέσιμων στην περιοχή.

Προς την κατεύθυνση αυτή θα συμβάλλει ουσιαστικά η ανάπτυξη συνεργασιών των τοπικών επιχειρήσεων με το Πανεπιστήμιο και το ΤΕΙ Δυτ. Μακεδονίας.

1.4. Σε σχέση με την ενίσχυση της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων της Δυτικής Μακεδονίας, με αξιοποίηση της γεωγραφικής της θέσης.

Ειδικότερα προτείνεται να αναληφθεί συντονισμένη δράση ώστε η Δυτική Μακεδονία να καταστεί κέντρο παροχής υπηρεσιών υγείας, εκπαίδευσης και ψυχαγωγίας για τους κατοίκους των γειτονικών χωρών.

Η υιοθέτηση των ανωτέρω κατευθύνσεων και των επιμέρους δράσεων που τις εξειδικεύουν οδηγούν στην ανάδειξη συγκεκριμένων πεδίων για την ανάπτυξη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στην περιοχή (στον πρωτογενή, στο δευτερογενή και στον τριτογενή τομέα).

Αξονες Παρέμβασης – Μέτρα – Δράσεις (2)

Μέτρο 1.1 – Πρωτογενής τομέας

Δράση 1.1.1 – Ενίσχυση υποδομών πρωτογενή τομέα

Δράση 1.1.2 – Ενίσχυση επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στον πρωτογενή τομέα

Δράση 1.1.3 - .....

Μέτρο 1.2 – Δευτερογενής Τομέας (μεταποίηση, κατασκευές, ενέργεια)

Δράση 1.2.1 – Ενίσχυση υποδομών δευτερογενή τομέα

Δράση 1.2.2 – Ενίσχυση επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στο δευτερογενή τομέα

Δράση 1.2.3 - .....

Μέτρο 1.3 – Τριτογενής Τομέας (εμπόριο, υπηρεσίες, τουρισμός)

Δράση 1.3.1 – Ενίσχυση υποδομών τριτογενή τομέα

Δράση 1.3.2 – Ενίσχυση επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στον τριτογενή τομέα

Δράση 1.3.3 - .....

Μέτρο 1.4 – Θεσμικές και οριζόντιου χαρακτήρα παρεμβάσεις στον τομέα της επιχειρηματικότητας

Δράση 1.4.1 – Διαμόρφωση και εφαρμογή νέων χρηματοδοτικών μηχανισμών και εργαλείων

Δράση 1.4.2 – Υποστήριξη, ανάδειξη και προβολή επιχειρήσεων, προϊόντων και επενδυτικών ευκαιριών

Δράση 1.4.3 – Ενίσχυση των δομών στήριξης της επιχειρηματικότητας

Αξονες Παρέμβασης – Μέτρα – Δράσεις (3)

Αξονας 2

Ανάπτυξη των ικανοτήτων και δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού σε τομείς που συνδέονται άμεσα με το εν δυνάμει παραγωγικό περιβάλλον της περιοχής.

Μέτρο 2.1 – Διασύνδεση της εκπαίδευσης με την επιχειρηματική κοινότητα

Δράση 2.1.1 – Ανάπτυξη – αναβάθμιση των υποδομών εκπαίδευσης – κατάρτισης.

Δράση 2.1.2 – Ανάπτυξη προγραμμάτων εκπαίδευσης – κατάρτισης του ανθρώπινου δυναμικού, προσαρμοσμένων στις ανάγκες της τοπικής οικονομίας.

Δράση 2.1.3 – Ενίσχυση της έρευνας και της νέας τεχνολογίας

Μέτρο 2.2 – Στήριξη της απασχόλησης

Δράση 2.2.1 – Ενίσχυση επιχειρήσεων για τη διατήρηση – αύξηση των θέσεων εργασίας.

Δράση 2.2.2 – Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας ανέργων.

Δράση 2.2.3 – Ενίσχυση της έρευνας και της ανάπτυξης νέων τεχνολογιών

Δράση 2.2.4 – Εφαρμογή προγράμματος κινήτρων για την παραμονή αλλά και την προσέλκυση επιστημονικού δυναμικού στην περιοχή

Μέτρο 2.3 – Θεσμικές παρεμβάσεις στον τομέα της ανάπτυξης των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού

Αξονες Παρέμβασης – Μέτρα – Δράσεις (4)

Αξονας 3

Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος και διαμόρφωση ευνοϊκών συνθηκών διαβίωσης.

Μέτρο 3.1 – Φυσικό περιβάλλον

Δράση 3.1.1 – Προστασία, αποκατάσταση και αναβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος

Δράση 3.1.2 – Ανάδειξη - αξιοποίηση, προβολή του φυσικού περιβάλλοντος

Δράση 3.1.3 - .....

Μέτρο 3.2 – Ανθρωπογενές περιβάλλον

Δράση 3.2.1 – Συμπλήρωση και βελτίωση των βασικών τεχνικών υποδομών στα αστικά κέντρα και την ύπαιθρο

Δράση 3.2.2 – Ενίσχυση, προβολή της ιστορίας και του πολιτισμού

Δράση 3.2.3 – Προώθηση της κοινωνικής ένταξης, βελτίωση της κοινωνικής πρόνοιας και καταπολέμησης της φτώχειας

Δράση 3.2.4 – Βελτίωση των συνθηκών υγειονομικής περίθαλψης και ποιότητας ζωής

Μέτρο 3.3 – Θεσμικές παρεμβάσεις στον τομέα του περιβάλλοντος

Αξονες Παρέμβασης – Μέτρα – Δράσεις (5)

Αξονας 4

Τεχνική υποστήριξη για την υλοποίηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος.

Μέτρο 4.1 – Παρακολούθηση και αξιολόγηση

Δράση 4.1.1 – Παρακολούθηση του προγράμματος

Δράση 4.1.2 – Μελέτες και υπηρεσίες ανάπτυξης (βελτίωση της ετοιμότητας του αναπτυξιακού σχεδιασμού της περιοχής)

Δράση 4.1.3 – Αξιολόγηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος (ex-ante, ongoing, ex-post)

Μέτρο 4.2 – Προβολή – δημοσιοποίηση

Χρηματοδοτικά μέσα

- α) **Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση**
(Υπό διερεύνηση υποβολής πρότασης)
- β) **Τέλος Ανάπτυξης Βιομηχανικών Περιοχών**
- γ) **Εθνικοί Πόροι**, καθόσον το προϊόν αξιοποίησης του φυσικού διαθέσιμου της περιοχής δηλ. του λιγνίτη, διαχέεται στο σύνολο της Ελληνικής Επικράτειας και το καρπούνται όλοι οι Έλληνες.
- δ) **5^η Προγραμματική περίοδος**
Εστίαση σε «θύλακες» που παρουσιάζουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, προβλήματα και αδυναμίες.
- ε) **Ιδιωτικά κεφάλαια**
- στ) **Πόροι της ΔΕΗ**
- ζ) **Δανειακά κεφάλαια**
- η) **Νέα χρηματοδοτικά μέσα**
(ανακυκλούμενα κεφάλαια, μόχλευση, κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών).

Διαμόρφωση προτάσεων θεσμικού και διοικητικού χαρακτήρα

Ενδεικτικά αναφέρονται:

- ✓ Τεκμηρίωση πολιτικών και διεκδικήσεων για αντισταθμιστικά έργα, εισφορές και ανταποδοτικές δράσεις της ΔΕΗ προς την περιοχή π.χ. αύξηση ποσοστού ΕΑΠ άνω του ισχύοντος 0,5% επί του κύκλου εργασιών της ΔΕΗ, σε ποσοστό 1,2%.

Ενέργειες:

1. Διοργάνωση Ημερίδας παρουσίασης των στόχων, μεταφοράς εμπειριών και καλών πρακτικών από το εξωτερικό, διατύπωσης των απόψεων και του προγραμματισμού από το ΥΠΕΚΑ και τη ΔΕΗ.
2. Δημιουργία δικτυακού χώρου για διατύπωση δημιουργικών απόψεων από κάθε ενδιαφερόμενο Φορέα ή πολίτη – Συνεχής διαβούλευση.
3. Επίσκεψη της Ομάδας Εργου και εκπροσώπων της Αυτοδιοίκησης σε επιλεγμένη περιοχή του εξωτερικού.

ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ

Διαρθρωτική αναπροσαρμογή της οικονομίας του Ρουρ στη Γερμανία

Αποβιομηχάνιση & σταδιακή εγκατάλειψη εξορυκτικής δραστηριότητας

... ως αποτέλεσμα:

- του αυξανόμενου κόστους εξόρυξης
- της σταδιακής αντικατάστασης του άνθρακα από το πετρέλαιο, το φυσικό αέριο και την πυρηνική ενέργεια
- του φτηνότερου εισαγόμενου άνθρακα
- των αλληπάλληλων κρίσεων στην αγορά του χάλυβα και της επιβολής ποσοτώσεων παραγωγής στην Ε.Ε.

Διαδικασία αναδιάρθρωσης της οικονομίας – τα προβλήματα:

- Δραστική μείωση της απασχόλησης στη βαριά βιομηχανία
- Αύξηση της ανεργίας
- Αποβιομηχάνιση – εγκατάλειψη βιομηχανικών εγκαταστάσεων
- Υποβάθμιση του φυσικού και οικιστικού περιβάλλοντος

Διαδικασία αναδιάρθρωσης της οικονομίας – τα αποτελέσματα:

- **Ανάπτυξη νέων κλάδων οικονομικής δραστηριότητας (μικρο-ηλεκτρονική, βιοϊατρική, τεχνολογίες περιβάλλοντος και παραγωγής ενέργειας, ανάπτυξη λογισμικού κλπ.)**
- **Εγκατάσταση νέων παραγωγικών μονάδων υψηλής τεχνολογίας (π.χ. παραγωγή φωτοβολταϊκών στοιχείων)**
- **Σταδιακή μετάβαση της τοπικής οικονομίας από τον δευτερογενή τομέα στον τριτογενή (70% του οικονομικώς ενεργού πληθυσμού απασχολείται στον τομέα των υπηρεσιών)**
- **Λειτουργία 6 Πανεπιστημίων, 9 Τεχνικών Σχολών καθώς και ερευνητικών ιδρυμάτων (Frauenhofer Institute, Max-Planck Institute)**
- **Βελτίωση του βιοτικού επιπέδου και δημιουργία πολιτιστικών και ψυχαγωγικών υποδομών**
- **Δημιουργία τοπικής ταυτότητας «Μητρόπολη Ρουρ»**

Πολιτικές για την αντιμετώπιση των συνεπειών από την αποβιομηχάνιση

- 1968: **«Αναπτυξιακό Πρόγραμμα του Ρουρ»** (Ruhr Development Programme)
- 1980: **«Πρόγραμμα Δράσης του Ρουρ»** (Ruhr Action Programme)
- 1987: **«Πρωτοβουλία του Μέλλοντος της Περιοχής του Ρουρ»** (ZIM - Zukunftsinitiative Montanregion)
- 1989: **«Πρωτοβουλία του Μέλλοντος της Βόρειας Ρηνανίας – Βεστφαλίας»** (ZIN - Zukunftsinitiative der Regionen Nordrhein – Westfalens)

Οι «Πρωτοβουλίες του Μέλλοντος»

- Bottom-up (από κάτω προς τα πάνω) προσέγγιση σχεδιασμού των παρεμβάσεων
- Ανάπτυξη τοπικών προγραμμάτων διαρθρωτικής προσαρμογής
- Υλοποίηση σε συνεργασία με τοπικούς επιχειρηματικούς συνδέσμους, επιμελητήρια, τράπεζες και συνδικάτα - Διαβούλευση
- Υποβολή προτάσεων στην κυβέρνηση του κρατιδίου προς έγκριση και χρηματοδότηση
- Ανάθεση της διεκπεραίωσης της διαδικασίας **στις τοπικές αναπτυξιακές εταιρίες** - Από το 2002: Projekt Ruhr GmbH (μετονομάστηκε σε Wirtschaftsförderungsgesellschaft Metropole Ruhr).

Βασικοί άξονες της διαδικασίας αναδιάρθρωσης (1)

- Προέγκυση νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και παροχή κινήτρων σε ΜΜΕ (έμφαση σε τομείς υψηλής τεχνολογίας και παροχής υπηρεσιών)
- Προώθηση της έρευνας και της τεχνολογικής καινοτομίας (ίδρυση τεχνολογικών πάρκων και ερευνητικών κέντρων)
- Εφαρμογή προγραμμάτων επαγγελματικού αναπροσανατολισμού των ανθρακωρύχων και των εργαζόμενων σε μη ανταγωνιστικούς τομείς

Βασικοί άξονες της διαδικασίας αναδιάρθρωσης (2)

- **Αξιοποίηση εγκαταλειμμένων βιομηχανικών χώρων** (π.χ. για την εγκατάσταση τεχνολογικών πάρκων, πανεπιστημίων και ερευνητικών κέντρων, την προσέλκυση νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων προς εγκατάσταση στη περιοχή, τη δημιουργία τουριστικών αξιοθέατων και πολιτιστικών κέντρων)
- **Αποκατάσταση του φυσικού & οικιστικού περιβάλλοντος** (δημιουργία πάρκων αναψυχής & «θυλάκων» φυσικής αναζωογόνησης – βιώσιμη οικιστική ανάπτυξη)

Επίλογος

Η μεταλιγνιτική περίοδος, στην οποία βρισκόμαστε ήδη, αποτελεί μία αντικειμενικά δύσκολη πρόκληση την οποία, με την κατάλληλη προετοιμασία και στόχευση, επιθυμούμε να αντιμετωπίσουμε και να μετατρέψουμε σε ευκαιρία που θα πρέπει να αξιοποιηθεί.

Η σταθερή βούληση, το όραμα για την περιοχή μας, ο σχεδιασμός, η στρατηγική, το ανθρώπινο δυναμικό, ο επαγγελματικός τρόπος δράσης και η σύγκλιση της Εταιρικής Ολομέλειας, προδιαγράφουν θετικά τις προσπάθειές μας.

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας